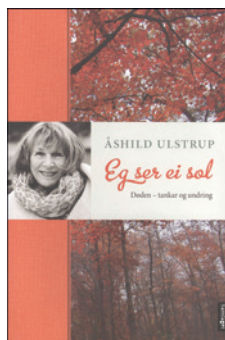

Om liv og død

Åshild Ulstrup

Eg ser ei sol

Døden – tankar og undring. 199 s. Samlaget: Oslo, 2012. Pris NOK 369
ISBN 978-82-521-8076-3

Ved bestilte boganmeldelser anmoder redaksjonen om, at der i indledningen omtales den forventede målgruppe. I denne publikasjon har Åshild Ulstrup (f. 1934), journalist og forfatter, lettet denne oppgave i sin tak til forfatterne og til valg af forordsskribent. Både takken og vignetten til forordet udgør en indirekte målbeskrivelse. Åshild Ulstrups tak lyder: «Ein varm takk til alle desse som har delt sine tankar og si undring med meg, og som har gitt meg tru på menneska og morgondagen. Alle har dei vore med på å forma livet mitt og gjort meg glad i å leva, og også nyfiken på alderdomen og det som fylgjer.»

Og nu forordets digteriske vignet som var Asbjørn Aarnes' valg:

«Då lyrikaren Olav Nygard låg på sitt siste
sa han til kona si, Rakel:

No ser eg deg ikkje.

Ei stund etter: *No høyrer eg deg ikkje.*

Så ser han mot taket og seier:

Eg ser ei sol.

Det er den som skal lysa deg heim, Olav! sa kona hans.

Ja, svara diktaren.

Og sa ikkje meir.»

I forordet *Om liv og død – og døden sjølv* skriver Asbjørn Aarnes om Åshild Ulstrup, at hun har virket i et langt liv som interviewer og programskaber i NRK og har et rigt og omfattende forfatterskab. Allerede som barn fandt hun glæde ved at tale med ældre, så at hun senere i livet har oplevet alderdom som en uudtømmelig kilde til nyt engagement. Aarnes' har på denne baggrund valgt følgende udgangsreplik fra sit forord: «Teksten sviv millom liv og død – og millom poesi og prosa.»

Selve teksten fordeler sig mellem kapitlerne: *Der liv og død møtest, Det siste farvel, Døden i draum og undring, Etterord og Kjelder*. De er alle en guldgrube af nordisk fælles eksistentiel kultur, som supplement til akademisk lyrik. For meg har den været et berigende lyrisk spektrum, med sin folkelige spændvidde. Derfor består anmelderbidraget kun af snævre prøve-uddrag:

Harald Sverdrup (1923–92)

«Jeg må skjerpe min hørsel
slik at jeg fortsatt er panisk, årvåken
og lytter til livet i grønt konsentrat.
Løvgresshoppenes knitrende flamme
er ennå ikke sluknet.»

Gunnar Reiss-Andersen (1896–1964)

«Jeg går med et barn ved hånden
i sommerens lysende vær
all ting skinner så nytt og blankt
og all ting er ganske nær.
Mariehøner i gresset
og sommerfugler i flukt.
Det ligner en salig salme
med Himmeriks dør opplukt.»

Bogens eksistensielle rigdom kræver yderligere oplysning om dens ønskede målgrupper. De bør blandt andet nås ved anskaffelse af et antal institutionsejede eksemplarer til norske omsorgsenheder for ældre, og for norske uddannelsesinstitutioner, der har ældre som målgrupper. De har selv i Norden et udækket behov for eksistentielle perspektiver i uddannelsernes empatigrundlag.

At anmelde denne kulturelt og æstetisk smukke bog var ikke blot «en opgave», men var især «en gave».

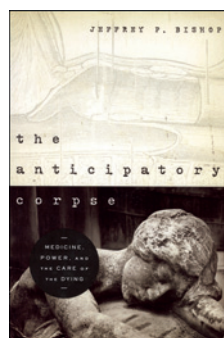
Povl Riis

ÆldreForum

Odense

Danmark

Fremtiden for det medisinske verdensbilde

Jeffrey P. Bishop

The anticipatory corpse

Medicine, power and the care of the dying.
411 s, ill. Notre Dame, IN: University of Notre
Dame Press, 2011. Pris USD 35
ISBN 978-0-268-02227-3

Forfatteren er lege og professor i medisinsk etikk ved Saint Louis University i Missouri, USA. Boken retter seg mot leger, helsepersonell og studenter og er en utfordrende og informativ bombe på høyt faglig nivå – av flere anmeldere beskrevet som den viktigste medisinskfilosofiske publikasjonen på flere tiår.

I de ti kapitlene tas leseren gjennom utviklingen av medisin som fag og betydningen av pasientens og den dodes kropp i fagets historie, filosofi, praksis og prioriteringer. Forfatteren beskriver tankevekkende hvorfor og hvordan medisin som fag har utviklet seg mot den biofysiologiske modellen som har vært dominerende i det 20. århundre, og hvorfor vi de siste tiårene har opplevd et økende ubehag og behov for endring.

Hans litteraturgjennomgang, sitater og drøftinger er på høyt nivå med spennende og informative diskusjoner og referanser. Ikke minst Bishops bruk og tolking av «tenkerne», for eksempel tekstene til Michel Foucault (1926–84), vil for mange lesere være provoserende og signifikante.

Bishop beskriver vårt fags historie og filosofi frem til vår biopsykososiospirituelle modell i dag. I de tre siste kapitlene drøfter han behovet for besinnelse og endring av våre holdninger og målsettinger i møte med multimorbide og etter hvert døende pasienter. Her vektlegger han erfaringene og mulighetene fra palliativ medisin og betydningen av Elisabeth Kübler-Ross (1926–2004), Cicely Saunders (1918–2005) og Eric Cassell (f. 1928), som har fått bred omtale. Boken er høyaktuell i disse tider med prioritering og samhandling.

Forfatteren har levert en tankevekkende, utfordrende og velskrevet bok om utviklingen av og fremtiden for det medisinske verdensbildet. Den er krevende å lese, men et funn for kolleger og studenter som er opptatt av meningen med livet og faget. Egentlig vil vi alle ha stort utbytte av å lese den. Viktige brikker og spørsmål faller på plass.

Boken gir et vesentlig bidrag til en rikere medisinsk diskurs: grunnlaget for hvordan vi tenker og praktiserer medisin.

Bettina S. Husebø

Institutt for samfunnsmedisinske fag

Universitetet i Bergen